

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПЛКИ
„ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ”
КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА**

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з навчальної дисципліни „ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ”
підготовки бакалавра спеціальності 081 «Право»**

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри
правознавства
31 травня 2016 року
протокол № 10
Зав. кафедри
_____ проф. Лаврик Г.В.

Модуль 1. Загальна характеристика права інтелектуальної власності та його суб'єктів

Тема 1. Поняття права інтелектуальної власності та його джерела

Основні терміни та поняття: інтелектуальна власність, право інтелектуальної власності, майнове право, особисте немайнове право, авторське право, патентне право, об'єкти права інтелектуальної власності, кумулятивний захист об'єкта права інтелектуальної власності, інститути права інтелектуальної власності.

Питання для самостійного вивчення

1. Поняття, ознаки і особливості інтелектуальної власності.
2. Нормативно-правові акти у сфері права інтелектуальної власності.
3. Напрями вдосконалення законодавства у сфері інтелектуальної власності.
4. Метод і система права інтелектуальної власності. Проблеми співвідношення і взаємодії права інтелектуальної власності із суміжними галузями.
5. Поняття та види права інтелектуальної власності.
6. Правовідносини у сфері інтелектуальної власності: види, ознаки, методи регулювання.
7. Цивільний кодекс України: загальна характеристика Книги четвертої «Право інтелектуальної власності».

Практичні завдання до самостійної роботи

Скласти термінологічний словник до теми¹.

Тестові завдання для самоконтролю

1. **Право інтелектуальної власності охоплює собою відносини:**
  - а) Організаційні;
  - б) Стосовно об'єктів науково-технічної творчості;
  - в) Стосовно створення і використання творів науки, літератури і мистецтва;
  - г) Лише особисті немайнові права авторів.
2. **До особистих немайнових прав віднесено:**
  - а) право на оприлюднення твору;
  - б) Вимоги визнання свого авторства;
  - в) Вибір назви свого твору;
  - г) Передача твору для використання іншими особами.
3. **До майнових прав авторів відноситься:**
  - а) Виключне право автора;
  - б) Право вимагати збереження цілісності твору;
  - в) Право авторства;
  - г) Право на подання твору на конкурси та премії.

Практичне завдання:

---

¹ Складання словника повинно слугувати засвоєнню категоріального апарату права інтелектуальної власності і не є самоціллю. З огляду на це, до словника слід вносити терміни, яких ви не знаєте (з числа згаданих на початку кожної теми). Найважливіші та найскладніші терміни ви можете знайти в кінці посібника, решту термінів, які є загальнопоширеними, потрібно занотовувати під час вивчення теми з тексту підручників та посібників.

Розв'яжіть ситуаційне завдання використовуючи Цивільний кодекс України та Закон України «Про авторське право і суміжні права».

Задача

Художник-аматор купив у магазині картину автора Д. і зробив кілька копій з метою продажу. Коли автор вирішив відтворити свою картину і побачив зроблені покупцем копії, де було спалюжено кольоровий фон, він запропонував ці копії знищити.

Покупець не погодився з цією вимогою і заявив, що купив картину в магазині, а тому вона стала його власністю, і як власник він має право розпоряджатися нею на власний розсуд. Тому він відмовився віддати автору картину для відтворення або знищити зроблені ним копії картини.

Автор звернувся до суду за захистом своїх прав.

Проаналізуйте ситуацію з позицій порівняння національних нормативних актів.

Яке рішення повинен винести суд? Яка існує відмінність між об'єктом права власності й об'єктом авторського права (стосовно цього випадку)?

Література: 1, 3, 5, 7-12, 14, 15, 16, 141.

* * *

Тема 2. Міжнародна система охорони прав інтелектуальної власності

***Основні терміни та поняття:** договори з охорони інтелектуальної власності, патентування, охорона, Всесвітня організація інтелектуальної власності, конвенція, патентні закони, патентна класифікація.*

Питання для самостійного вивчення

1. Паризька конвенція з охорони промислової власності.
2. Бернська конвенція з охорони літературних та художніх творів.
3. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків.
4. Страсбурзька угода про Міжнародну патентну класифікацію

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. На міжнародному рівні захистом інтелектуальної власності займається:
  - а) ІКАО;
  - б) ВОІВ;
  - в) ТРІПС;
  - г) ЮНЕСКО.
1. Основні засади Бернської конвенції про охорону авторського права і суміжних прав:
  - а) принцип автоматичної охорони;
  - б) принцип незалежності охорони;
  - в) національний режим;
  - г) адміністративний принцип.
2. Принцип національного режиму полягає у тому, що:
  - а) охорона надається автоматично і не зумовлюється формальними умовами реєстрації;

- б) права іноземного автора охороняються в іншій країні – члені Союзу незалежно від того, чи вони охороняються на батьківщині походження твору;
- в) кожна держава-член Конвенції надає іноземним авторам таку ж охорону, як і власним авторам;
- г) усі відповіді вірні.

Завдання:

Проведіть порівняльний аналіз Женевської конференції про авторське право та Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Література: 1-3, 5-8, 9, 11, 12, 13, 48, 56, 76, 142, 138.

* * *

Тема 3. Суб'єкти права інтелектуальної власності

***Основні терміни та поняття:** автор, творець, співавторство, первинні і похідні суб'єкти, правонаступники, особисті немайнові права, майнові права, суб'єкти права інтелектуальної власності на об'єкти авторського права і суміжних прав, суб'єкти права інтелектуальної власності на результати науково-технічної творчості; суб'єкти права інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації.*

Питання для самостійного вивчення

1. Державна служба інтелектуальної власності як суб'єкт права інтелектуальної власності.
2. Класифікація суб'єктів права інтелектуальної власності.
3. Функції та повноваження патентний повірений за українським законодавством.

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю:

1. Особисті немайнові права інтелектуальної власності передаються:
  - а) у порядку, встановленому законом;
  - б) усі відповіді вірні;
  - в) не мають офіційно визначеної процедури передачі;
  - г) не підлягають відчуженню.
2. Суб'єктами права інтелектуальної власності можуть бути:
  - а) автори творів в галузі науки, літератури та мистецтва, а також будь-яких науково-технічних досягнень;
  - б) заявники;
  - в) роботодавці;
  - г) всі відповіді вірні.
3. Умови співавторства:
  - а) творчий результат;
  - б) спільна праця співавторів;
  - в) угода про спільну працю;

г) дієдатність співавторів.

Завдання:

Вирішіть практичну ситуацію з орієнтацією на нормативно-правові акти у сфері права інтелектуальної власності.

Задача

Два автори створили малюнки, які було використано при виробництві хустин. Автори вимагали від адміністрації підприємства укласти з ними договір на використання їх малюнків, посилаючись на те, що на всі твори, у тому числі й створені як службове завдання, авторське право належить авторам.

Адміністрація підприємства відмовила задовольнити вимоги авторів, посилаючись на те, що у трудовому договорі прямо записано, що право на використання всіх творчих результатів праці авторів належить роботодавцю. Крім того, адміністрація вважає, що авторами створено промислові зразки, а не твори, що охороняються авторським правом.

Хто має рацію в цьому спорі? Які права мають автори службових творів за національними нормативними актами? Які твори вважаються виконаними як службове завдання?

Література: 1-3, 5-8, 9, 11, 12, 13, 48, 56, 76, 142, 138.

* * *

Модуль 2.

Правовий режим об'єктів права інтелектуальної власності. Правова охорона та захист окремих об'єктів права інтелектуальної власності

Тема 4. Правова охорона авторських прав в Україні

Основні терміни та поняття: суб'єкт авторського права, об'єкт авторського права, право авторства, термін дії авторського права, співавторство, роздільне та нероздільне співавторство, принцип свободи творчості.

Питання для самостійного вивчення

1. Принципи авторського права.
2. Право на авторську винагороду.
3. Право слідування в авторському праві.
4. Похідні твори як об'єкти авторського права.

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Суб'єктами авторською права є:
  - а) Патентоволодільці.
  - б) Фізичні і юридичні особи.
  - в) Автори, їх спадкоємці та володільці авторських прав.
  - г) Держава в особі скарбниці.
2. Об'єктами авторського права є:
  - а) Похідні твори.
  - б) Твори народної творчості.
  - в) Грошові знаки.
  - г) Державні нагороди України.
3. Авторське право виникає:
  - а) Внаслідок факту створення твору.
  - б) Тільки після його реєстрації.
  - в) Із моменту виконання всіх формальностей щодо ідентифікації твору.
  - г) Із моменту сплати коштів за користування значком ©.

Завдання

Розв'яжіть задачу з використанням нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності.

Задача

Композитор разом з поетами створив кілька весільних та застільних пісень, які були виконані у концертному залі. Видавництво звернулося до авторів з пропозицією опублікувати ці пісні.

З ким повинен бути укладений договір, якщо видавництво має намір одночасно видати ноти з текстом, а також ноти і текст окремо?

Що треба вчинити, якщо в період підготовки договору один з авторів помре?

Які види співавторства передбачаються міжнародно-правовими актами?

Які права авторів переходять у спадщину і на який строк?

Література: 1, 2, 3, 6, 8, 14, 15, 16, 17, 20, 47, 96, 147.

* * *

Тема 5. Правова охорона комп'ютерних програм в Україні

Основні терміни та поняття: охорона, комп'ютерна програма, база даних, ноу-хау, секрети виробництва, плагіат, компіляція, промислове шпигунство, знак авторського права.

Питання для самостійного вивчення

1. Сутність комп'ютерних програм.
2. Право на авторську винагороду за створення комп'ютерних програм.
3. Державна реєстрація комп'ютерних програм.

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Які із зазначених дій не порушують права інтелектуальної власності:
  - а) подарувати куплений CD-диск іншій особі;
  - б) передати копію купленого CD-диску іншій особі ;
  - в) надіслати електронною поштою файл у форматі MP3 іншій особі
  - г) усі відповіді вірні.
2. Протягом якого часу діє охорона майнових прав автора компіляції даних?
  - а) протягом життя автора та 70 років після його смерті;
  - б) протягом життя автора та 50 років після його смерті;
  - в) довічно;
  - г) усі відповіді вірні.
3. До об'єктів авторського права відносять:
  - а) комп'ютерні програми;
  - б) винаходи;
  - в) корисні моделі;
  - г) усі відповіді вірні.

Завдання

Розв'яжіть задачу з використанням нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності.

Задача

Програміст за фахом Ткаченко розробив комп'ютерну програму для ведення автоматизованого бухгалтерського обліку на підприємствах. Програма була створена за трудовим договором, укладеним гр. Ткаченко (автором) з приватним підприємством «Авест». Після закінчення роботи над програмою автор передав її роботодавцю, за що той сплатив йому обумовлену договором грошову винагороду. Через деякий час (приблизно півроку) автору програми стало відомо, що приватне підприємство «Авест» уклало декілька авторських договорів, згідно з якими право на використання вищевказаної програми було передано іншим підприємствам. Гр. Ткаченко,

вважаючи себе автором програми, звернувся до суду з позовом на приватне підприємство «Авест», в якому прохав суд винести рішення про припинення розповсюдження програми і відшкодування йому завданих збитків. Свої вимоги позивач мотивував тим, що згідно з чинним законодавством саме йому, а не відповідачу, належить авторське право на створену програму та що умовами трудового договору не було передбачено право відповідача на розповсюдження програми.

Яке рішення повинен прийняти суд? Що таке комп'ютерна програма і які особливості регулювання відносин по їх створенню та використанню? Які особливості режиму службових комп'ютерних програм?

Література: 1, 2, 3, 6, 8, 14, 15, 16, 17, 20, 47, 96, 147.

* * *

Тема 6. Правова охорона суміжних прав в Україні

Основні терміни та поняття: охорона, суміжні права, відтворення, опублікування, виконання, видавництво, програми телебачення та радіомовлення, організація мовлення, фонограми, відеограми.

Питання для самостійного вивчення

1. Проаналізуйте права виконавців;
2. Проаналізуйте права виробників фонограм;
3. Проаналізуйте права організацій мовлення.

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Об'єктами суміжних прав визнаються:
  - а) Передачі (програми) організацій мовлення.
  - б) Топографії інтегральних мікросхем.
  - в) Місця походження товарів.
  - г) Права осіб, що сприяли створенню і комерційному успіху твору.
2. Первинними суб'єктами суміжних прав є:
  - а) Автор.
  - б) Виконавці, виробники фонограм (відеограм), організації мовлення.
  - в) Інвестори – особи, які фінансували створення творів, їх носіїв, програм мовлення.
  - г) Державний комітет України з питань телебачення і радіомовлення.
3. До майнових прав виконавців відносяться:
  - а) Вимагати зазначення свого імені при кожному використанні твору.
  - б) Комерційний прокат своїх виконань, що зафіксовані у фоно- чи відеограмі.
  - в) Збір авторської винагороди в усіх місцях з платним входом, де відтворюється його виконання.
  - г) Фіксація програм на матеріальному носії.

Завдання

Розв'яжіть задачу з використанням нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності.

Задача

В приватному ліцеї міста Києва під час занять було використано уривок з відеофільму. Автор фільму, дізнавшись про це звернувся до керівництва ліцею з вимогою припинити таке відтворення, оскільки він не давав дозволу на це, а також виплатити йому суму грошової компенсації. Проте йому було відмовлено. Чи правомірна така відмова? Дайте правову оцінку ситуації

Література: 1, 2, 3, 6, 8, 14, 15, 16, 17, 20, 47, 96

* * *

Тема 7. Правова охорона об'єктів промислової власності в Україні

Основні терміни та поняття: патентне право, винахід, корисна модель, промисловий зразок, державна реєстрація, пріоритет, право першості, патент, термін дії патенту .

Питання для самостійного вивчення

1. Державна реєстрація винаходів в іноземних державах;
2. Державна реєстрація промислових зразків в іноземних державах;
3. Державна реєстрація корисних моделей в іноземних державах.

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Право промислової власності є:
  - а) Інститутом авторського права;
  - б) Самостійним інститутом права інтелектуальної власності;
  - в) Підгалуззю економічного права;
  - г) Матеріальними активами держави.
2. До об'єктів права промислової власності відносяться:
  - а) Нова техніка;
  - б) Твори ужиткового мистецтва;
  - в) Промислові підприємства;
  - г) Корисні моделі.
3. Винаходом визнається:
  - а) Нове промислове придатне конструктивне виконання пристрою;
  - б) Комп'ютерна програма;
  - в) Технологічне вирішення, що відповідає умовам патентоспроможності;
  - г) Відкриття наукових теорій та математичних методів.

Завдання

Розв'яжіть задачу з використанням нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності.

Задача

На підприємстві художніх промислів було розроблено нову модель чайного сервізу, розписаного за ескізами художника М. У зв'язку із запуском моделі у виробництво, який має відбутися, постало питання про необхідність забезпечення охорони прав підприємства і художника-дизайнера. В юридичній фірмі, до якої звернулися представники підприємства за консультацією, пояснили, що найефективнішим способом захисту буде визнання цієї моделі промисловим зразком.

Але зробити це неможливо, оскільки розроблене художньо-конструкторське рішення зовнішнього вигляду виробу не має промислового застосування, бо передбачає ручний розпис кожного виробу.

Проте, на думку фахівців юридичної фірми, треті особи не зможуть скористатися цією розробкою, яка є твором декоративно-прикладного мистецтва і не може бути використана без згоди її автора, тобто художника-дизайнера.

Чи є правильною надана консультація? Якою має бути консультація згідно з міжнародно-правовими актами?

Література: 1, 2, 3, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 20, 47, 89, 98.

* * *

Тема 8. Правова охорона засобів індивідуалізації учасників цивільного обігу, товарів та послуг

***Основні терміни та поняття:** охорона, товарний знак, торгівельна марка, фірмове найменування, географічне зазначення, місце походження товару.*

Питання для самостійного вивчення

1. Державна реєстрація товарних марок в Україні;
2. Державна реєстрація фірмових найменувань в Україні;
3. Державна реєстрація географічного зазначення в Україні.

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку засвідчується:
  - а) свідоцтвом;
  - б) наказом;
  - в) патентом;
  - г) положенням.
2. Не є придатним для набуття прав на географічне зазначення позначення, яке:
  - а) суперечить моралі чи публічному порядку;
  - б) вводить в оману громадськість щодо географічного місця;
  - в) твори мистецтва та їх фрагменти без згоди власників авторського права або їх правонаступників;
  - г) твори образотворчого мистецтва.

3. Виключне право на результат інтелектуальної діяльності на засіб індивідуалізації може належати:
- тільки одній особі;
  - тільки декільком особам сумісно;
  - одній або декільком особам сумісно;
  - юридичній особі.

Завдання

Розв'яжіть задачу з використанням нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності.

Задача

Підприємство А, що є власником торговельної марки «Аріка» вирішило добровільно відмовитись від майнових прав на цю торгову марку, оскільки особливих прибутків це не приносило. Однак через деякий час ця марка почала користуватись більшим попитом на ринку. Підприємство А зацікавилось у тому щоб відновити свої права. Чи можливо це? Що для цього потрібно?

Література: 1, 2, 3, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 20, 47, 89, 98.

* * *

Тема 9. Правова охорона комерційної таємниці в Україні

Основні терміни та поняття: охорона, комерційна таємниця, секрети виробництва, ноу-хау, режим секретності.

Питання для самостійного вивчення

- Захист комерційної таємниці в іноземних державах;
- Положення про захист комерційної таємниці на підприємстві;
- Удосконалення законодавства у сфері захисту комерційної таємниці.

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю

- Комерційною таємницею може бути:
  - технічні характеристики виробу;
  - установчі документи;
  - податкові накладні;
  - все вищезазначене.
- Строк чинності права інтелектуальної власності на комерційну таємницю становить:
  - 5 років;
  - 10 років;
  - 50 років;
  - не обмежений у часі.

3. З метою забезпечення збереження банківської таємниці службовці банку при вступі на посаду:
- складають присягу щодо збереження банківської таємниці.
  - підписують зобов'язання щодо збереження банківської таємниці.
  - дають прилюдну обіцянку щодо збереження банківської таємниці.
  - все вищезазначене.

Завдання

Розв'яжіть задачу з використанням нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності.

Задача

До працівників банку «Р» звернулись співробітники прокуратури. В усній формі вони вимагали надати їм інформацію про деяких клієнтів банку, що становить банківську таємницю. Посилаючись на вимогу закону та наявність нібито відкритої кримінальної справи вони вимагали негайно надати всі необхідні відомості. Як повинні діяти працівники банку в такій ситуації? В яких випадках може бути відкрита банківська таємниця?

Література: 1, 2, 3, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 20, 47, 104.

* * *

Тема 10. Правова охорона нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності (наукове відкриття, компонування інтегральної мікросхеми, раціоналізаторська пропозиція, сорт рослин, порода тварин та інші)

Основні терміни та поняття: наукове відкриття, компонування інтегральної мікросхеми, раціоналізаторська пропозиція, сорт рослин, порода тварин.

Питання для самостійного вивчення

- Захист наукового відкриття в Україні;
- Інтегральна мікросхема як об'єкт права інтелектуальної власності;
- Удосконалення законодавства у сфері захисту раціоналізаторських пропозицій.
- Особисті немайнові права на сорт рослин та породу тварин.

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю

- Сорт вважається охороноздатним, якщо він є:
  - стабільним;
  - вирізняльним;
  - промислово придатним;
  - новим;
- Умовою обороноздатності топографії ІМС є:

- а) новизна;
  - б) винахідницький рівень;
  - в) промислова придатність;
  - г) оригінальність.
3. Право на реєстрацію топографії ІМС має:
- а) виключно автор;
  - б) автор та його правонаступники;
  - в) будь-яка зацікавлена особа;
  - г) всі відповіді вірні.

Завдання

Розв'яжіть задачу з використанням нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності.

Задача

Андрій П., що володіє майновими правами інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми, надав дозвіл на її використання ТОВ «Мрія». Через деякий час Андрій вирішив відмовитись від виключних майнових прав на зазначений об'єкт і дозволити його вільне безоплатне використання. Проте ТОВ «Мрія», дізнавшись про це, звернулось до Андрія з вимогою повернути кошти, що були сплачені за отримання дозволу на використання об'єкта. Андрій відмовився, мотивуючи це тим, що певний час підприємство все таки використовувало об'єкт відповідно до дозволу.

Хто правий в даній ситуації? Дайте правову оцінку.

Література: 1, 2, 3, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 20, 47, 104.

* * *

Тема 11. Патентування об'єктів промислової власності в іноземних державах

Основні терміни та поняття: патентування, патентний паспорт, договір про патенту кооперацію, традиційна процедура патентування, традиційна процедура патентування.

Питання для самостійного вивчення

1. Патентний паспорт та процедура його отримання;
2. Соціально-економічні чинники, які дозволяють здійснювати закордонне патентування;
3. Умови патентування об'єктів промислової власності в іноземних державах.
4. Аналіз діяльності органів влади іноземних держав у сфері патентування.

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю

1. В разі розбіжностей в законодавчих актах і положеннях України з охорони прав інтелектуальної власності з міжнародними, приймаються за основу на території України:
  - а) законодавчих актах і положеннях України;
  - б) міжнародні законодавчі акти і нормативи;
  - в) за домовленістю суб'єктів права інтелектуальної власності;
  - г) акти визначені в судовому порядку.
2. У разі відсутності в ліцензійному договорі умови про територію, на яку поширюються надані права на використання об'єкта права інтелектуальної власності, дія ліцензії поширюється на:
  - а) територію усіх держав, які є учасницями Договору про заснування ВОІВ;
  - б) територію держав – членів Європейського Союзу;
  - в) територію області України, в якій був підписаний ліцензійний договір;
  - г) територію України.
3. Договір про передачу патенту та договір про патентну ліцензію повинні бути укладені у формі:
  - а) будь-якій;
  - б) усній;
  - в) письмовій;
  - г) нотаріально посвідченій.

Завдання

Напишіть коротке повідомлення за вказаними питаннями: 1. Адаптація національного законодавства про інтелектуальну власність до міжнародних стандартів.

2. Актуальність та необхідність міжнародного співробітництва у сфері інтелектуальної власності.

Література: 1, 2, 3, 6, 8, 14, 15, 16, 17, 20, 47, 96, 147.

* * *

Тема 12. Комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності в Україні

Основні терміни та поняття: комерціалізація, договір комерційної концесії, франшиза, авторський договір, способи комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності, нематеріальні активи, роялті, паушальний платіж, одинична ліцензія, виключна ліцензія, невиключна ліцензія, життєвий цикл об'єкта права інтелектуальної власності.

Питання для самостійного вивчення

1. Комерціалізація прав на об'єкти інтелектуальної власності в іноземних державах.
2. Продаж безпатентних технологій в Україні та світі.
3. Трансфер технологій як чинник комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності укладається у такій формі:
  - а) усній;
  - б) письмовій, а у випадках, встановлених законом, може укладатися усно;
  - в) письмовій;
  - г) письмовій і підлягає нотаріальному посвідченню;
2. За ліцензійним договором одна сторона (ліцензіар) надає другій стороні (ліцензіату):
  - а) особисті немайнові права на використання об'єкта права інтелектуальної власності;
  - б) право на одержання винагороди за використання об'єкта права інтелектуальної власності;
  - в) об'єкт права інтелектуальної власності;
  - г) дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензію)
3. Якщо ліцензійним договором не передбачено вид ліцензії, то вважається, що за цим договором надається:
  - а) виключна ліцензія ;
  - б) невиключна ліцензія;
  - в) одинична ліцензія;
  - г) перехресна ліцензія.

Завдання

Розв'яжіть задачу з використанням нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності.

Задача

Група осіб отримала патент на «Спосіб отримання палива для двигунів внутрішнього згорання». Спочатку за згодою всіх співвласників патенту ними було укладено кілька ліцензійних договорів, винагорода за які розподілялась між усіма власниками патенту порівну. Але згодом між співвласниками виникли суперечки, пов'язані з розподілом винагороди. Так, патентовласники, які активно займалися комерційною реалізацією розробки, вважали, що їх частка винагороди повинна бути збільшена. Крім того, вони вказували, що деякі особи включені до складу патентовласників безпідставно, оскільки не брали безпосередньої участі у створенні розробки.

Їх опоненти, не оспорюючи по суті останнього доводу, вказували, що без їх участі як заявників патент на розглядувану розробку взагалі неможливо було б отримати групою фізичних осіб, оскільки базою для створення розробки були результати науково-дослідної роботи, яких було досягнуто при виконанні службового замовлення в період їх роботи в Інституті.

Супротивні сторони звернулися до юриста за консультацією.

Проаналізуйте ситуацію з позицій порівняння національних і міжнародно-правових нормативних актів.

Які роз'яснення повинні бути надані? Як використовується запатентована розробка, якщо між співвласниками патенту не досягнуто згоди?

Література: 1, 2, 3, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 20, 47, 110.

* * *

Тема 13. Колективне управління майновими правами суб'єктів інтелектуальної власності

Основні терміни та поняття: комерціалізація, майнові права, управління інтелектуальною власністю, авторські договори, Державна служба інтелектуальної власності.

Питання для самостійного вивчення

1. Громадські організації як суб'єкти права інтелектуальної власності.
2. Функції та повноваження «Укрпатенту».
3. Функції та повноваження Державного підприємства «Українське агентство з авторських та суміжних прав»

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Відповідно до закону «Про авторське право і суміжні права» організації з колективного управління майновими правами авторів створюються:
  - а) самими авторами та особами, що мають авторські і суміжні права
  - б) державою
  - в) громадськими організаціями
  - г) патентними повіреними
2. Організації з управління майновими правами авторів є:
  - а) Некомерційними.
  - б) Комерційними.
  - в) Госпрозрахунковими.
  - г) Дотаційними.
3. Компетенція організацій з управління майновими правами визначається:
  - а) тими повноваженнями, які їм передали суб'єкти авторських і суміжних прав.
  - б) тими повноваженнями, які їм надала держава.
  - в) тими повноваженнями, які визначені у їх Статуті.
  - г) тими повноваженнями, які вони бажають реалізувати.

Завдання

Розв'яжіть задачу з використанням нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності.

Задача

До Патентного відомства України надійшли дві заявки. Заявнику за більш пізньою заявкою було видано свідоцтво на корисну модель «Прилад для розробки пресових з'єднань». За раніше поданою заявкою на отримання патенту на винахід «Прилад для випресовування зовнішніх кілець» рішення ще не було прийнято. Автори більш ранньої заявки вважають, що технічне рішення, яке охарактеризовано у формулі корисної моделі, на яку вже видано

свідоцтво, не є новим, оскільки повторює сукупність істотних ознак їхньої заявки. Відмінність мають лише назви окремих елементів, а не їх сутність. Тому автори звернулись до патентного повіреного по допомогу в підготовці оскарження.

Власник свідоцтва на корисну модель, дізнавшись про те, що готується оскарження виданого йому свідоцтва, у листі до авторів більш ранньої заявки повідомив, що він працював над рішенням самостійно, не ознайомлений з матеріалами їх заявки і тому його свідоцтво не підлягає анулюванню, до того ж тотожність запропонованих ним рішень визначити неможливо, оскільки ним подавалася заявка на корисну модель, а не на винахід.

Проаналізуйте ситуацію з позицій порівняння національних і міжнародно-правових нормативних актів.

В якому порядку можуть бути визнані недійсними видані свідоцтва і патенти? Яке рішення може бути прийнято в розглядуваному випадку безпосередньо при встановленні тотожності обох рішень?

Література: 1, 2, 3, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 20, 47, 110.

* * *

Тема 14. Загальні положення про систему захисту прав інтелектуальної власності

Основні терміни та поняття: захист, порушення прав інтелектуальної власності, плагіат, неправомірне використання твору, юрисдикційний спосіб захисту, неюрисдикційний спосіб захисту.

Питання для самостійного вивчення

1. Дії, що визнаються порушенням права інтелектуальної власності.
2. Неправомірне (без дозволу автора) використання творів.
3. Категорії спорів у сфері права інтелектуальної власності.

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Вкажіть повноваження суду щодо захисту права інтелектуальної власності:
  - а) зупинення пропуску через митний кордон України товарів, імпорт чи експорт яких здійснюється з порушенням права інтелектуальної власності;
  - б) вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених в цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності;
  - в) порушення кримінальної справи щодо осіб, які вчинили злочин у сфері інтелектуальної власності;
  - г) застосування разового грошового стягнення.
2. Вкажіть, які з перерахованих дій є підставою для відповідальності за порушення авторських прав і суміжних прав:
  - а) плагіат.
  - б) піратство у сфері авторського права;
  - в) дії які свідчать про негативне ставлення до твору;

- г) ввезення на митну територію України без дозволу осіб які мають авторське право або суміжні права примірників творів, фонограм, відеограм, програм мовлення.
3. Діями, що визнаються порушенням прав винаходу є:
- а) виготовлення продукту із застосуванням запатентованого винаходу (корисної моделі) без дозволу власника патенту;
  - б) застосування процесу, що охороняється патентом;
  - в) нанесення знаку на будь-який товар, для якого знак зареєстровано;
  - г) застосування товарного знаку в діловій документації чи рекламі.

Завдання

Розв'яжіть задачу з використанням нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності.

Задача

Автор-початківець П. опублікував свій твір у районній газеті. Твір було опубліковано під псевдонімом. Через деякий час П. виявив видання свого твору в серії фентезі. Згодом було виявлено, що інше видавництво опублікувало твір П. у збірці, вказавши, що він перекладений з англійської. Нарешті, в Естонії виданий твір П. був перейменований і автором зазначався відомий англійський фантаст.

Які допущені порушення прав автора і якими є заходи їх захисту за національними та міжнародно-правовими нормативними актами?

Література: 1, 2, 3, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 20, 47, 110.

* * *

Тема 15. Адміністративно-правовий захист права інтелектуальної власності

Основні терміни та поняття: захист, порушення прав інтелектуальної власності, плагіат, піратство, неправомірне використання твору, адміністративно-правовий спосіб захисту.

Питання для самостійного вивчення

1. Неправомірне використання чужого імені, фірмового найменування, торговельних марок;
2. Введення в обіг під своїм позначенням товару іншого виробника;
3. Відтворення зовнішнього вигляду виробу іншого суб'єкта господарської діяльності й уведення його в господарський оборот;
4. Неправомірний збір, розголошення і використання комерційної таємниці, а також інші протиправні дії.

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Адміністративний порядок захисту прав інтелектуальної власності полягає у розв'язанні спору:

- а) адміністративним судом.
  - б) органом державного управління.
  - в) адміністрацією юридичної особи.
  - г) судом загальної юрисдикції.
2. До якої інстанції Ви звернетесь щодо захисту прав інтелектуальної власності у спеціальному (адміністративному) порядку?
- а) Господарський суд;
  - б) органи державного управління;
  - в) Антимонопольний комітет України;
  - г) загальний суд;
3. Видами захисту права інтелектуальної власності є:
- а) юрисдикційний та неюрисдикційний;
  - б) особистий та майновий;
  - в) адміністративний
  - г) немає правильної відповіді.

Завдання

Розв'яжіть задачу з використанням нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності.

Задача

Акціонерне товариство, яке має патент на «Способи надання ефекту напівпрозорості тканин», виявило, що на базарі реалізується тканина, суттєво подібна його продукції. У результаті перевірки було встановлено, що аналогічна тканина виготовляється і постачається в торговельну мережу двома іншими підприємствами. Акціонерне товариство вимагало припинення виробництва тканин за їх технологією і відшкодування порушниками завданих йому збитків. Обидва підприємства з вимогами акціонерного товариства не погодились, у зв'язку з чим товариство звернулося з відповідним позовом до арбітражного суду.

У порядку судового розгляду один з відповідачів у поясненні щодо позову заявив, що він використовує запатентований акціонерним товариством спосіб виробництва тканин, але суттєво вдосконаливши його, що підтверджується поданою ним заявкою на видачу патенту на винахід «Спосіб отримання крученої нитки».

Другий відповідач взагалі заперечив, що знає про розробку позивача, і стверджував, що використовує власну оригінальну технологію, за допомогою якої досягається подібний ефект, але розкривати її не збирається.

Як повинні бути вирішені спори, що виникли?

Чи зміниться розв'язання задачі, якщо друге підприємство є зарубіжною фірмою, яка виробляє тканини за кордоном, а на український ринок тканина постачається українською торговельно-закупівельною фірмою?

Література: 1, 2, 3, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 20, 47, 110.

* * *

Тема 16. Цивільно-правовий захист права інтелектуальної власності

Основні терміни та поняття: захист, порушення прав інтелектуальної власності, неправомірне використання твору, порушення особистого немайнового права, порушення майнового права, цивільно-правовий спосіб захисту.

Питання для самостійного вивчення

1. Цивільно-правовий захист патентних прав.
2. Визнання прав власника патенту у судовому порядку;
3. Відновлення положення, що існувало до порушення права;
4. Припинення дій, що порушують право чи створюють погрозу його порушенню;
5. Відшкодування збитків, включаючи втрачену вигоду тощо.

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Цивільно-правові способи – ...
  - а) це заходи примусового характеру, за допомогою яких відновлюються права авторів, припиняється порушення, а порушник несе кримінальну відповідальність;
  - б) це заходи примусового характеру, за допомогою яких відновлюються права авторів, а порушник несе відповідальність не перед автором, а перед державою;
  - в) це заходи примусового характеру, за допомогою яких відновлюються права авторів, припиняється порушення, а порушник несе матеріально-правову відповідальність;
  - г) все вище вказане.
2. Захист особистих немайнових і майнових прав суб'єктів авторського права або суміжних прав передбачений нормами:
  - а) цивільного законодавства;
  - б) фінансового законодавства;
  - в) митного законодавства;
  - г) всі відповіді вірні.
3. Захист прав інтелектуальної власності на торговельну марку здійснюється з дати:
  - а) подання заявки про реєстрацію торговельної марки;
  - б) складання заявки про реєстрацію торговельної марки;
  - в) державної реєстрації торговельної марки;
  - г) наступної за датою подання заявки про реєстрацію торговельної марки.

Завдання

Розв'яжіть задачу з використанням нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності.

Задача

Електромеханічний завод звернувся до виробничого об'єднання з пропозицією придбати в останнього виключну ліцензію на виробництво реверсивного вентильного електродвигуна. При підготовці проекту ліцензійного договору між сторонами виникло багато суперечностей щодо

порядку і умов оплати, обсягів виробництва і можливостей подальшого вдосконалення розробки. Об'єднання і завод звернулись до спеціалізованої юридичної фірми з проханням допомогти їм скласти ліцензійний договір згідно із звичайною практикою. Необхідну консультацію сторонам було надано, однак і після цього сторони не змогли дійти згоди. Оскільки електромеханічний завод вже виконав значну підготовчу роботу до виробництва зазначених електродвигунів, він звернувся до господарського суду з позовом про примушення виробничого об'єднання видати ліцензію.

Проаналізуйте ситуацію з позицій порівняння національних і міжнародно-правових нормативних актів.

Як повинен вчинити суд? Як вирішуються в ліцензійних договорах умови про оплату, удосконалення та інші звичайні питання?

Література: 1, 2, 3, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 20, 47, 110.

* * *

Тема 17. Кримінально-правовий захист права інтелектуальної власності

Основні терміни та поняття: захист, порушення прав інтелектуальної власності, неправомірне використання твору, порушення особистого немайнового права, порушення майнового права, кримінально-правовий спосіб захисту.

Питання для самостійного вивчення

1. Захист прав на ОІВ при перетинанні кордону.
2. Неправомірне (без дозволу автора) використання творів за яке передбачено кримінальну відповідальність.
3. Порушення прав на об'єкти промислової власності за яке передбачено кримінальну відповідальність.

Практичні завдання

Скласти термінологічний словник до теми.

Тестові завдання для самоконтролю

1. За якої суми збитків настає кримінальна відповідальність?
  - а) від 1 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
  - б) від 100 до 200;
  - в) від 200 до 999;
  - г) 1000 і більше неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.
2. Яка заподіяна матеріальна шкода визнається карним злочином?
  - а) від 1 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
  - б) від 100 до 200;
  - в) від 200 до 999;
  - г) 1000 і більше неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.
3. За зазіхання на комерційну таємницю як покарання передбачено:
  - а) штраф від 1 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

- б) штраф від 200 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
- в) строк ув'язнення до 1 року;
- г) строк ув'язнення від 2 до 5 років.

Завдання

Розв'яжіть задачу з використанням нормативно-правових актів у сфері права інтелектуальної власності.

Задача

Між автором – громадянином С. та приватним підприємцем укладено договір про відчуження майнових авторських прав на твір. Через рік після укладання договору громадянин С. – автор у книжному магазині побачив опублікований твір, права на який були передані приватному підприємцю. Однак на книзі було вказано не прізвище автора, а невідомий громадянину псевдонім. З метою захисту своїх прав автор звернувся до приватного підприємця з вимогою припинити випуск твору під псевдонімом. Однак приватний підприємець відмовився виконувати вимоги громадянина –автора.

З метою захисту своїх прав автор звернувся з позовом до суду. Приватний підприємець надав до суду відгук на позов, в якому заперечував проти звинувачень громадянина. При цьому підприємець посилався на п.3.1. договору про відчуження майнових прав на твір, відповідно до якого всі права на твір переходять до приватного підприємця. Приватний підприємець має право використовувати твір будь яким способом. Автор втрачає всі права на твір і не має права заявляти приватному підприємцю жодних претензій та вимог з приводу використання твору підприємцем. 1. До якого суду подано позов громадянином – автором? 2. Чи правомірно підприємець відмовив в задоволенні вимог громадянина? 3. Яке рішення має бути прийнято по справі?

Література: 1, 2, 3, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 20, 47, 147.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ, ОСНОВНОЇ ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ КУРСУ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Бутнік-Сіверський О. Б. Економіка інтелектуальної власності : конспект лекцій / О. Б. Бутнік-Сіверський. – К. : Ін-т інтелектуальної власності і права, 2003. – 296 с.
2. Дахно І. І. Право інтелектуальної власності : Навч. посібник / І. І. Дахно. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 278 с.
3. Дроб'язко В. С. Право інтелектуальної власності : навч. посібник / В. С. Дроб'язко, Р. В. Дроб'язко. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 512 с.
4. Жаров В. О. Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності : Захист прав на об'єкти промислової власності. Захист авторських і суміжних прав: Конспект лекцій / В.О. Жаров. – К. : Ін-т інтелект. власності і права, 2000. – 68 с.
5. Жаров В. О. Захист права інтелектуальної власності : Захист авторського права і суміжних прав. Захист права промислової власності: Конспект лекцій / В.О. Жаров. – К. : Ін-т інтелект. власності і права, 2003. – 64 с.
6. Концепція і модель економічного розвитку для України : Матеріали наукової дискусії провідних українських вчених, організованої Фондом інтелектуальної співпраці «Україна – ХХІ ст.» / Ред. Ю. Г. Буряк. – К. : Українські пропілеї, 2001. – 31 с.
7. Кравець В. Р. Право інтелектуальної власності : (у запитаннях і відповідях) : навч. посібник / В. Р. Кравець, В. Г. Олюха. – К. : Центр учб. л-ри, 2012. – 264 с.
8. Кулініч О. О. Право інтелектуальної власності : навч. посібник / О. О. Кулініч, Л. Д. Романадзе. – Одеса : Фенікс, 2011. – 492 с.
9. Охорона інтелектуальної власності в Україні : Монографія / С.О. Довгий, В. О. Жаров, В. О. Зайчук, [та ін.]. – М. : Форум, 2002. – 314 с.
10. Правова охорона інтелектуальної власності : Навч. посібник / уклад. Г. М. Остапович. – К. : КНТЕУ, 2004. – 187 с.
11. Протидія злочинам у сфері інтелектуальної власності : наук.-практ. посібник / С. І. Ніколаюк, Д. Й. Никифорчук, Р. П. Томма, В. І. Барко. – К. : КНТ, 2006. – 192 с.
12. Фордзюк Ю. І. Основи інтелектуальної власності : навч. посібник / Ю. І. Фордзюк, В. М. Кабацій. – К. : Кондор, 2012. – 208 с.
13. Харитоновна О. І. Правовідносини інтелектуальної власності, що виникають внаслідок створення результатів творчої діяльності (концептуальні засади) : монографія / О. І. Харитоновна. – Одеса : Фенікс, 2011. – 346 с.

Нормативно-правові акти:

14. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
15. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
16. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.
17. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – додаток до № 51. – Ст. 1122.
18. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
19. Правила домену .UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.a.iname.com.ua/ua_rules.phtml. – Заголовок з екрану
20. Про авторське право і суміжні права : Закон України № 3792-ХІІ в редакції Закону України від 11 липня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 43. – Ст. 214.
21. Про архітектурну діяльність : Закон України № 687-ХІV від 20 травня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 31. – Ст. 246.
22. Про видавничу справу : Закон України № 318/97-ВР від 5 червня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 32. – Ст. 206.
23. Про внесення змін до деяких законів України з питань інтелектуальної власності : Закон України № 2188-ІІІ від 21 грудня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 8. – Ст. 37.

24. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення прав на об'єкти права інтелектуальної власності : Закон України № 2362-III від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 23. – Ст. 117.
25. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правової охорони інтелектуальної власності : Закон України від 22 травня 2003 р. № 850-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 35. – Ст. 271.
26. Про внесення змін і доповнень до Кримінального, Кримінально-процесуального кодексів України та Кодексу України про адміністративні правопорушення : Закон України від 28 січня 1994 р. № 3888-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 19. – Ст. 111.
27. Про господарські товариства : Закон України від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – Ст. 682.
28. Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 р. № 1756 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 52. – Ст. 2369.
29. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з захистом прав інтелектуальної власності : Рекомендації Президії Вищого господарського суду України від 10 червня 2004 р. // Юридическая практика. – 2004. – № 26. – С. 8–9.
30. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні : Закон України від 16 листопада 1992 р. № 2782-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 1. – Ст. 1.
31. Про затвердження Інструкції про офіційну публікацію заяви про надання будь-якій особі дозволу на використання запатентованого промислового зразка та клопотання про її відкликання : Наказ Міністерства освіти і науки України від 3 серпня 2001 р. № 575 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 34. – Ст. 1614.
32. Про затвердження Інструкції про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на промисловий зразок та видачу ліцензії на використання промислового зразка : Наказ Міністерства освіти і науки України від 3 серпня 2001 р. № 574 // Офіційний вісник України. – 2001 – № 34. – Ст. 1613.
33. Про затвердження Інструкції про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на знак для товарів і послуг та видачу ліцензії на використання знака для товарів і послуг : Наказ Міністерства освіти і науки України від 3 серпня 2001 р. № 576 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 34. – Ст. 1615.
34. Про затвердження Інструкції про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на топографію інтегральної мікросхеми та видачу ліцензії на використання топографії інтегральної мікросхеми : Наказ Міністерства освіти і науки України від 3 серпня 2001 р. № 577 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 34. – Ст. 1616.
35. Про затвердження Інструкції про порядок ознайомлення будь-якої особи з матеріалами заявки на об'єкт права інтелектуальної власності : Наказ Міністерства освіти і науки України від 22 квітня 2005 р. № 247 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 19. – Ст. 1008.
36. Про затвердження Інструкції про порядок ознайомлення з матеріалами заявки на сорт та відомостями, що занесені до Державного реєстру прав власників сортів рослин : Наказ Державної служби з охорони прав на сорти рослин від 29 травня 2003 р. № 142 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 25. – Ст. 1233.
37. Про затвердження Інструкції про реєстрацію договору про передачу майнового права на сорт і договору про передачу права на використання сорту : Наказ Міністерства аграрної політики України від 21 липня 2003 р. № 244 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 33. – Ст. 1807.
38. Про затвердження Критеріїв заборони поширення сортів в Україні : Наказ Міністерства аграрної політики України від 30 серпня 2002 р. № 247 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 44. – Ст. 2053.

39. Про затвердження мінімальних ставок винагороди (роялті) за використання об'єктів авторського права і суміжних прав : Постанова Кабінету Міністрів України 18 січня 2003 р. № 72 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 4. – Ст. 129.
40. Про затвердження Положення про відповідність суб'єктів племінної справи у тваринництві статусу селекційного центру, підприємства (об'єднання) з племінної справи у тваринництві, заводської конюшні, контрольно-випробувальної станції, контрольно-випробувальної станції з птахівництва, іподрому, трендепо, підприємства (лабораторії) генетичного контролю, підприємства (лабораторії) з трансплантації ембріонів, підприємства (лабораторії) з оцінки якості тваринницької продукції : Наказ Міністерства аграрної політики України, Української академії аграрних наук від 29 липня 2002 р. № 211 /61 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 33. – Ст. 1548.
41. Про затвердження Положення про Державний департамент інтелектуальної власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 20 червня 2000 р. № 997 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 25. – Ст. 1060.
42. Про затвердження Положення про Державний племінний реєстр : Наказ Міністерства аграрної політики України, Української академії аграрних наук від 20 травня 2002 р. № 134 /40 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 24(частина 2). – Ст. 1187.
43. Про затвердження Положення про Державний реєстр заявок на сорти рослин : Наказ Міністерства аграрної політики України від 26 лютого 2003 р. № 42 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 13. – Ст. 589.
44. Про затвердження Положення про Державний реєстр прав власників сортів рослин та про видачу патентів України на сорти рослин : Наказ Міністерства аграрної політики України від 13 грудня 2002 р. № 390 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 6. – Ст. 250.
45. Про затвердження Положення про Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні : Постанова Кабінету Міністрів України від 15 травня 2003 р. № 686 // Урядовий кур'єр. – 2003. – № 96. – С. 9.
46. Про затвердження Положення про Державний реєстр України топографій інтегральних мікросхем : Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 квітня 2001 р. № 292 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 18. – Том 2. – Ст. 805.
47. Про затвердження Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності Державного департаменту інтелектуальної власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 травня 2002 р. № 674 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 21. – Ст. 68.
48. Про затвердження Положення про Державну інспекцію з охорони прав на сорти рослин : Наказ Державної служби з охорони прав на сорти рослин від 16 січня 2003 р. № 17-1 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 6. – Ст. 267.
49. Про затвердження Положення про Державну службу з охорони прав на сорти рослин : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 р. № 1182 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 34. – Ст. 1591.
50. Про затвердження Положення про Комісію щодо погодження питань про внесення позначення, що містить офіційну назву держави «Україна», до знака для товарів і послуг : Наказ Міністерства освіти і науки України від 7 жовтня 2003 р. № 677 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 42. – Ст. 2247.
51. Про затвердження Положення про патентно-ліцензійну, винахідницьку та раціоналізаторську роботу в Збройних Силах України : Наказ Міністерства оборони України від 5 березня 2001 р. № 78 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 12. – Ст. 527.
52. Про затвердження Положення про Перелік видових назв товарів : Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 грудня 2000 р. № 583 // Офіційний вісник України. – 2001 – № 4 – Ст. 343.
53. Про затвердження Положення про племінне свідоцтво (сертифікат) та зразків форм племінних свідоцтв (сертифікатів) : Наказ Міністерства аграрної політики України від 29 грудня 2002 р. № 416 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 5. – Ст. 201.
54. Про затвердження Положення про порядок сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 22 травня 2001 р. // Інтелектуальна власність – 2001. – № 7. – С. 13–16.

55. Про затвердження Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених) : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 1997 року // Офіційний вісник України. – 1997. – № 35. – Ст. 95.
56. Про затвердження Положення про присвоєння відповідних статусів суб'єктам племінної справи у тваринництві та Положення про відповідність суб'єктів племінної справи у тваринництві статусу племінного заводу, племінного репродуктора і племінного птахо репродуктора : Наказ Міністерства аграрної політики України, Української академії аграрних наук від 17 липня 2001 р. № 215 /66 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 35. – Ст. 1646.
57. Про затвердження Положення про свідоцтво на раціоналізаторську пропозицію та порядок його видачі [Електронний ресурс] : Наказ Державного патентного відомства України від 22 серпня 1995 р. № 129. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
58. Про затвердження Положення про свідоцтво про авторство на сорт рослин : Наказ Міністерства аграрної політики України від 28 травня 2003 р. № 151 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 24. – Ст. 1162.
59. Про затвердження Порядку видачі примусової ліцензії на використання сорту рослин : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 січня 2003 р. № 121 // Урядовий кур'єр. – 2003. – № 22. – С. 12.
60. Про затвердження Порядку визнання знака добре відомим в Україні Апеляційною палатою Державного департаменту інтелектуальної власності : Наказ Міністерства освіти і науки України від 15 квітня 2005 р. № 228 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 19 – Ст. 1007.
61. Про затвердження Порядку надання Кабінетом Міністрів України дозволу на використання запатентованого винаходу (корисної моделі) чи зареєстрованої топографії інтегральної мікросхеми : Постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2004 р. № 8 // Урядовий кур'єр. – 2004 – № 15. – С. 8.
62. Про затвердження Порядку поширення в Україні сорту, на який не розповсюджується виключне право власника : Наказ Державної служби з охорони прав на сорти рослин від 12 березня 2003 р. № 3-2 /139-43 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 14. – Ст. 639.
63. Про затвердження Правил погодження питань про внесення позначення, що містить офіційну назву держави «Україна», до знака для товарів і послуг : Наказ Міністерства освіти і науки України від 4 березня 2004 р. № 175 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 11. – Ст. 693.
64. Про затвердження Правил складання та подання заявки на сорт : Наказ Міністерства аграрної політики України від 3 вересня 2002 р. № 249 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 44. – Ст. 2054.
65. Про затвердження Правил складання, подання та розгляду заявки на реєстрацію топографії інтегральної мікросхеми : Наказ Міністерства освіти і науки України від 18 квітня 2002 р. № 260 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 19. – Ст. 966.
66. Про затвердження розміру винагороди (роялті) за використання опублікованих з комерційною метою фонограм і відеограм та порядок їх виплати : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р. № 71 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 4. – Ст. 129.
67. Про затвердження Тимчасового положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій в Україні : Указ Президента України від 18 вересня 1992 р. // Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. – Наук.-практ. вид.: У 4-х т. / За заг. ред. О.Д. Святоцького. – Т. 3: Промислова власність. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. – С. 212–215.
68. Про затвердження Типових правил розміщення зовнішньої реклами : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 вересня 1998 р. // «Бухгалтерія». – 2001. – № 36 /2. – С. 6–7.
69. Про затвердження форм документів щодо питань видачі контрольних марок імпортерам, експортерам та відтворювачам примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних та інструкцій по здійсненню державного контролю за дотриманням законодавства у сфері інтелектуальної

- власності : Наказ Міністерства освіти і науки України від 4 травня 2005 р. № 273 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 22. – Ст. 151.
70. Про затвердження форм первинної облікової документації з обліку об'єктів права інтелектуальної власності (винаходів, корисних моделей, промислових зразків, компонувань (топографій) інтегральних мікросхем і раціоналізаторських пропозицій) та Інструкції щодо їх заповнення : Наказ Державного комітету статистики України від 10 серпня 2004 р. № 469 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 35. – Ст. 2362.
  71. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 7 червня 1996 р. № 236/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996 р. – № 36. – Ст. 164.
  72. Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні : Указ Президента України від 27 квітня 2001 р. // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 79. – С. 5.
  73. Про здійснення кваліфікаційної експертизи родів і видів рослин, сорти яких не підлягають державному випробуванню [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства аграрної політики України від 13 червня 2005 р. № 262 // Режим доступу: www.rada.gov.ua.
  74. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
  75. Про кінематографію : Закон України від 13 січня 1998 р. № 9/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 22. – Ст. 114.
  76. Про мінімальні ставки авторської винагороди за використання творів літератури і мистецтва : Постанова Кабінету Міністрів України від 18 листопада 1994 р. № 784 // Збірник постанов Уряду України. – 1995. – № 2. – Ст. 33.
  77. Про насіння : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3690-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 2. – Ст. 5.
  78. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 23 червня 1993 р. № 3322-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 33. – Ст. 345.
  79. Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування : Закон України від 17 січня 2002 р. № 2953-ІІІ // Офіційний вісник України. – 2002. – № 7. – Ст. 276.
  80. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3687-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 32; у редакції Закону України від 1 червня 2000 р. № 1771-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 8. – Ст. 37.
  81. Про охорону прав на зазначення походження товарів : Закон України від 16 грудня 1999 р. № 752-ХІV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 27-28. – Ст. 181.
  82. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3689-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 36.
  83. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3688-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 34.
  84. Про охорону прав на сорти рослин : Закон України № 3116-ХІІ від 21 квітня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 21. – Ст. 218; у редакції Закону України від 17 січня 2002 р. № 2986-ІІІ // Офіційний вісник України. – 2002. – № 7. – Ст. 278.
  85. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем : Закон України від 5 листопада 1997 р. № 621/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 8. – Ст. 28.
  86. Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці : Постанова Кабінету Міністрів України від 9 серпня 1993 р. № 611 // Зібрання постанов Уряду України. – 1993. – № 12. – Ст. 269.
  87. Про племінну справу у тваринництві : Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3691-ХІІ у редакції Закону України від 21 грудня 1999 р. № 1328-ХІV // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 6. – Ст. 37.
  88. Про приєднання України до Міжнародної конвенції по охороні нових сортів рослин : Закон України від 2 червня 1995 р. № 209/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 22. – Ст. 168.
  89. Про професійних творчих працівників та творчі спілки : Закон України від 7 жовтня 1997 р. № 554/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 52. – Ст. 312.

90. Про ратифікацію Договору про закони щодо товарних знаків : Закон України від 13 жовтня 1995 р. № 380/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 37. – Ст. 281.
91. Про рекламу : Закон України від 3 липня 1996 р. № 270/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 39. – Ст. 181.
92. Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних : Закон України від 23 березня 2000 р. № 1587-III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 5-6. – Ст. 46.
93. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди [Електронний ресурс] : Постанова пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 р. № 4. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
94. Про телебачення і радіомовлення : Закон України від 21 грудня 1993 р. № 3759-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 10. – Ст. 43.
95. Про утворення у складі Міністерства освіти і науки Державного департаменту інтелектуальної власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2000 р. № 601. // Офіційний вісник України. – 2000. – № 14. – Ст. 568.

Міжнародне право:

96. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів. Паризький акт від 24 липня 1971 р., змінений 2 жовтня 1979 р. // Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. – Наук.-практ. вид.: У 4-х т. / За заг. ред. О. Д. Святоцького. – Т. 1: Право інтелектуальної власності. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. – С. 186–224.
97. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 р. // Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. – Наук.-практ. вид.: У 4-х т. / За заг. ред. О. Д. Святоцького. – Т. 1: Право інтелектуальної власності. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. – С. 243-262.
98. Договір про закони з товарних знаків 1994 р. // Збірник нормативних актів з питань промислової власності / За ред. В. Л. Петрова, В. О. Жарова. – К.: Вища школа, 1999. – С. 441-465.
99. Женевський договір про міжнародну реєстрацію наукових відкриттів від 7 березня 1978 р. // www.rada.gov.ua
100. Конвенция об учреждении Всемирной организации интеллектуальной собственности от 14 июля 1967 г. // Интеллектуальная собственность: нормативно-правовые акты / Под общ. ред. А.Д. Святоцкого, В.П. Петрова. – Т.2. – К.: Ин Юре, 1999.
101. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм 1971 р. // Авторське право і суміжні права. Законодавство та судова практика. – Зб. нормат. актів. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – С.171-174.
102. Лісабонська угода про охорону найменувань місць походження товарів та їх міжнародну реєстрацію від 31 жовтня 1958 р. // Збірка вибраних міжнародних матеріалів. – К., 1999.
103. Мадридское соглашение о международной регистрации знаков от 14 апреля 1891 г. // Интеллектуальная собственность: нормативно-правовые акты / Под общ. ред. А. Д. Святоцкого, В. П. Петрова. – Т.2. – К.: Ин Юре, 1999.
104. Мадридська угода про санкції за неправдиві та неправильні позначення походження виробів від 14 квітня 1891р. // Збірка вибраних міжнародних матеріалів. – К., 1999.
105. Міжнародна конвенція по охороні нових сортів рослин від 02 грудня 1961 р. // www.rada.gov.ua
106. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій ефірного мовлення. // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 2. – С.71-75.
107. Парижская конвенция об охране промышленной собственности от 20 марта 1883 г. // Интеллектуальная собственность: нормативно-правовые акты / Под общ. ред. А. Д. Святоцкого, В.П. Петрова. – Т. 2. – К.: Ин Юре, 1999. – С. 46–52.
108. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (Угода TRIPS). // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 5, 6, 7.

Додаткова література:

109. Актуальні питання охорони та захисту прав на об'єкти промислової власності // Юридична Україна. – 2003. – №3. – С. 22-33.
110. Бендесюк І. Тема 23. Право інтелектуальної власності // Бухгалтерія. – 2004. – 1 листопада (№44). – С. 60-65.
111. Бованенко Т. Як отримати патент на промисловий зразок в Україні // Інтелектуальна власність. – 2001. – №12. – С. 9-12.
112. Бондаренко С.В. Авторське право і суміжні права. – К.: Інст. інтел. власн. і права, 2004. – 260 с.
113. Варгатюк А. Право на інтелектуальну власність, або як запатентувати здоровий глузд? // Віче. – 2003. – №9. – С. 54-59.
114. Галянтич М. Актуальні питання охорони та захисту прав на об'єкти промислової власності // Юридична Україна. – 2003. – №3. – С. 22-33.
115. Гнесюк М. Удосконалення національного законодавства у сфері захисту прав інтелектуальної власності // Юридичний журнал. – 2004. – №7. – С. 71-73.
116. Добриніна Г.П., Пархоменко В.Д. Патентна інформація і документація. Патентні дослідження. – К.: Інст. інтел. власн. і права, 2004. – 96 с.
117. Жаров В., Кожанська І. Правова охорона корисних моделей в Україні з огляду на міжнародну практику // Інтелектуальна власність. – 2003. – №12. – С. 21-26.
118. Жданенко О. Захист та облік суб'єктів прав інтелектуальної власності в Україні // Винахідник і раціоналізатор. – 2004. – №5. – С. 13-15.
119. Жуков В. Захист комп'ютерних програм: Стара проблема, що очікує вирішення // Інтелектуальна власність. – 2004. – №7. – С. 20-26.
120. Запорожець І. Видання управлінських актів як форма управління у сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності // Право України. – 2004. – №11. – С. 54-57.
121. Захист інтелектуальної власності в Інтернеті // Інтелектуальна власність. – 2004. – №8. – С. 6-10.
122. Кириченко І.А. Судова експертиза: охорона прав на об'єкти інтелектуальної власності. – К.: Інст. інтел. власн. і права, 2004. – 144 с.
123. Кожарская И.Ю., Прахов Б.Г. Патентное право. – К.: Інст. інтел. власн. і права, 2003. – 140 с.
124. Коноваленко В. Об'єкти прав інтелектуальної власності // Бухгалтерія. – 2004. – 18 жовтня (№42). – С. 65-70.
125. Крайнев П. Економіко-правові засади управління промисловою власністю в Україні // Право України. – 2007. – №2. – С. 96-100.
126. Крайнев П. Промислова власність як об'єкт управління // Право України. – 2003. – №3. – С. 103-107.
127. Красовська А. Розвиток патентної системи в Україні // Інтелектуальна власність. – 2007. – №12. – С. 7-9.
128. Красовська А.Г., Глухівський Л.Й. Про зміни у правовій охороні винаходів і корисних моделей // Науково-технічна інформація. – 2008. – №3. – С. 23-27.
129. Крижна В. Загальна характеристика договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності // Право України. – 2004. – №9. – С. 68-71.
130. Крижна В.М. Право інтелектуальної власності України: конспект лекцій. Х.: Право, 2008. – 111 с.
131. Лазуренко Ю. Правовая охрана товарных знаков // Вестник бухгалтера и аудитора Украины. – 2004. – №9/10. – С. 44-45.
132. Мельник О. Цивільно-правовий захист патентних прав: проблемні питання // Право України. – 2009. – №2. – С. 74-78.
133. Мельников М. Піратство як злочин у галузі авторського права та суміжних прав: погляд на проблему // Право України. – 2009. – №4. – С. 72-74.
134. Мікульонок І.О. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник для студентів вузів–К.: Ліра-К, 2008. – 231 с.
135. Нефедова С. Інтелектуальна власність контролюватиметься // Податкове планування. – 2008. – №11. – С. 38-40.
136. О патентовании в Украине // Право и практика. – 2007. – №11. – С. 3-48.
137. Остапчук В. Останні зміни в режимі захисту прав інтелектуальної власності // Юридичний журнал. – 2004. – №10. – С. 42-47.

138. Остапчук В. Останні зміни в режимі захисту прав інтелектуальної власності // Юридичний журнал. – 2004. – №1. – С. 60-65.
139. Паладій М. Тенденції розвитку законодавства у сфері інтелектуальної власності // Право України. – 2008. – №2. – С. 98-102.
140. Паладій М. Шляхи розбудови інфраструктури державної системи правової охорони інтелектуальної власності // Інтелектуальна власність. – 2007. – №5. – С. 3-5.
141. Паламарчук В. Інтелектуальна власність у правовому вимірі // Право України. – 2006. – №10. – С. 61-64.
142. Пасічник Л. Патентна документація на об'єкти промислової власності: Закон України // Вісник книжкової палати. – 2004. – №5. – С. 41-44.
143. Петренко С. Правовий захист програмного забезпечення в Україні // Право України. – 2003. – №6. – С. 65-69.
144. Підпригора О.А. Загальні положення про право інтелектуальної власності у Цивільному кодексі України // Право України. – 2003. – №7. – С. 97-101.
145. Потехіна В.О. Інтелектуальна власність: навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 414 с.
146. Право інтелектуальної власності. Академічний курс: Підручник для студентів вищих навч. закладів / О.А. Підпригора, О.Б. Бутнік-Сіверський, В.С. Дроб'язко та ін.; За ред. О.А. Підпригори, О.Д. Святоцького – 2-ге вид., переробл. та допов. – К.: Концерн «Видавничий дім «Ін Юре», 2004 – 672 с.
147. Право інтелектуальної власності: академічний курс / О.П. Орлюк, О.Д. Святоцький. – К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.
148. Право інтелектуальної власності: навчальний посібник / В.С. Дроб'язко, Р.В. Дроб'язко. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 511 с.
149. Тофило А.В. Экспертиза объектов интеллектуальной собственности: заявки на изобретения и полезные модели. – К.: Инст. інтел. власн. і права, 2004. – 176 с.
150. Трансфер технологий и коммерциализация через международное сотрудничество / Режим доступа: iee.org.ua/files/pub/119.ua.ru.pdf.
151. Цыбулев П.Н. Маркетинг интеллектуальной собственности. – К.: Инст. інтел. власн. і права, 2004. – 188 с.
152. Цыбулев П.Н. Оценка интеллектуальной собственности. – К.: Инст. інтел. власн. і права, 2003. – 184 с.